

Arrondissementsparket 's-Gravenhage

Parketnummer: 09/263638-20

Verdachte: **W.C.Engel**

Schriftelijk standpunt op de onderzoekswensen van de verdediging

Edelachtbare Vrouwe,

Op 19 maart jl. heeft de verdediging in bovengenoemde zaak een aantal onderzoekswensen ingediend. Ik voldoe hierbij graag aan uw verzoek om schriftelijk mijn standpunt kenbaar te maken ten aanzien van deze onderzoekswensen.

Schriftelijke informatie over de concrete opdracht van de burgemeester

De verdediging verzoekt om het dossier aan te vullen met schriftelijke informatie over de concrete opdrachten van de burgemeester, inclusief wettelijke grondslag en tijdstip van de opdracht tot beëindiging van de demonstratie.

Ik stel voorop dat de beslissing van de burgemeester tot beëindiging van een demonstratie slechts marginaal door de strafrechter dient te worden getoetst. De vraag die in deze strafzaak beantwoord moet worden is of de burgemeester in redelijkheid de beslissing tot beëindiging van de demonstratie van 10 oktober jl. heeft kunnen nemen. De strafzaak leent zich niet voor een beoordeling van de inhoud van de beslissing zelf, maar alleen of de beslissing op de juiste wijze tot stand is gekomen.

Ik meen dat uw rechtbank voldoende is geïnformeerd om deze marginale toets te kunnen doen.

Ter beoordeling bevindt zich immers in het dossier een ambtsedige proces-verbaal van verbalisant [REDACTED] (de pelotonscommandant die de ME op straat aanstuurt) en van verbalisant [REDACTED] (de operationeel commandant die de leiding heeft bij de demonstratie). Uit deze processen-verbaal volgt dat door de burgemeester een beëindigingsopdracht is gegeven. Ook volgt hieruit hoe de beslissing van de burgemeester tot stand is gekomen en op welke gronden de burgemeester de demonstratie heeft beëindigd. Daarnaast wordt gerelateerd via welke schijven in 'de lijn' de burgemeester is geïnformeerd over de onaangekondigde demonstratie en hoe de beslissing tot beëindiging van de demonstratie is gecommuniceerd naar de pelotonscommandant die naar aanleiding van deze beslissing de vorderingen om zich te verwijderen en uiteen te gaan heeft gedaan.

Uit het p-v van de operationeel commandant (verbalisant [REDACTED]) blijkt:

‘Na vooraf gepleegd telefonisch overleg via de Eenheidsleiding Politie Eenheid Den Haag met burgemeester J. Van Zanen is door de burgemeester op grond van artikel 7 Wet Openbare Manifestaties besloten de onaangekondigde demonstraties te beëindigen. De overwegingen hierbij waren:

*Eerdere ervaringen met demonstraties van deze actiegroep zijn zeer negatief.
Bij eerdere demonstraties is geen onderlinge afstand van 1,5 meter gehouden.
Tevens zijn tijdens meerdere demonstraties grote wanordelijkheden ontstaan.
Ook hebben de deelnemers van deze demonstratie zich bij voorgaande demonstraties niet gehouden aan de gemaakte afspraken.*

De demonstratie is derhalve op grond van zorgen voor de volksgezondheid en vrees voor dreigende wanordelijkheden beëindigd.’

Uit dit proces-verbaal blijkt derhalve op basis van welke gronden uit artikel 2 WOM de beslissing ex. art. 7 WOM is genomen.

Uit het p-v van de pelotoncommandant (verbalisant [REDACTED]) blijkt:

‘Vanuit zijn functie was Commissaris [REDACTED], districtschef van district Den Haag west van de politie eenheid Den Haag, verantwoordelijk om de lijn naar de burgemeester van de stad 's-Gravenhage te lopen in het geval van een onaangekondigde demonstratie. In de politie eenheid Den Haag is deze lijn getrapt weggezet, waarbij hoofdcommissaris P. van Musscher, eenheidschef van de politie eenheid Den Haag het directe contact onderhoud met de burgemeester van de stad 's-Gravenhage.’

Verbalisant [REDACTED] geeft derhalve algemene uitleg over hoe het telefonisch contact tijdens een demonstratie verloopt en over welke schijven dit gaat. Vervolgens relateert zij uitgebreid hoe dit contact tijdens de demonstratie op 10 oktober jl. heeft plaatsgevonden:

‘Om 19:10 informeerde Operationeel Commandant [REDACTED], tevens belast met deze onaangekondigde demonstratie, de Commissaris [REDACTED] dat er een onaangekondigde demonstratie was op het Plein te Den Haag. Bij deze demonstratie waren ongeveer 100 demonstranten aanwezig. De demonstranten hadden aangegeven, dat het geen demonstratie was, maar een manifestatie en dat zij niet georganiseerd waren. Vanuit de lijn kreeg ik te horen dat er geen demonstratie was toegestaan en dat ik de groep moest vorderen de locatie te verlaten.’

Hieruit volgt dat zij de informatie terugkrijgt uit het telefoongesprek van de eenheidsleiding. De lijn gaat dus eerst omhoog om de vraag aan de burgemeester voor te leggen en de lijn gaat vervolgens weer naar beneden met de beslissing van de burgemeester, te weten dat er geen toestemming is gegeven en de demonstratie derhalve dient te worden beëindigd. Vervolgens geeft de politie daar uitvoering aan.

Uit het proces-verbaal van verbalisant [REDACTED] volgt voorts dat de demonstranten niet voldeden aan de eerste vordering en omstreeks 19:50 uur weer richting het Plein liepen. Verbalisant [REDACTED] heeft op dat moment de demonstranten – gebaseerd op de beslissing

van de burgemeester om 19:10 uur tot beëindiging van de demonstratie – nogmaals toegesproken dat er geen toestemming was gegeven door de burgemeester om een demonstratie te houden in Den Haag.

Nadat verdachte en [REDACTED] aan verbalisant [REDACTED] hadden aangegeven dat zij tot 21:00 uur wilden demonstreren op het Plein in Den Haag heeft de politie de lijn naar de burgemeester nogmaals uitgelopen, zo volgt uit het proces-verbaal van verbalisant Blanken:

‘Vervolgens heb ik de Commissaris [REDACTED] gebeld dat de groep demonstranten wederom op het Plein stond en dat zij wilden demonstreren tot 21:00 uur op het Plein te Den Haag. Vanuit de lijn krijg ik te horen dat de Burgemeester geen toestemming gaf voor deze onaangekondigde demonstratie en dat de groep zich diende te verwijderen en anders aangehouden moest worden.’

De burgemeester heeft dus naar aanleiding van de mededeling dat de demonstranten tot 21:00 uur wilden demonstreren beslist dat hij zijn eerdere standpunt van omstreeks 19:10 uur niet wijzigt en geen toestemming geeft voor deze onaangekondigde demonstratie.

Op grond van de inhoud van genoemde op ambtsead opgemaakte processen-verbaal blijkt voldoende dat er sprake is geweest van een beëindigingsopdracht en op welke gronden deze opdracht is gegeven. Derhalve kan op grond van deze informatie marginaal worden getoetst of de beëindigingsopdracht bevoegd door de burgemeester is gegeven. Uit het dossier volgt dat de beëindigingsopdracht voorafgaand aan de vorderingen van de politie en de aanhouding van verdachte op grond van overtreding van artikel 11 lid 1 sub b WOM is gegeven en dat is voldoende.

Ik hecht eraan om te benadrukken dat voor een bestuurlijke (inhoudelijke) toets van de beslissing van de burgemeester geen ruimte is.

Het is aan de bestuursrechter om de beslissing van de burgemeester inhoudelijk te toetsen. In artikel 4 WOM jo. artikel 2.3 lid 1 APV Den Haag is voorzien in een regeling voor voorafgaande schriftelijk kennisgeving van een demonstratie. Deze werkwijze stelt de gemeente in staat om ingevolge artikel 5 WOM een voorgenomen demonstratie te beoordelen en die beslissing te communiceren met de organisator(en) van een demonstratie. Indien de organisatie van een demonstratie het niet eens is met deze beslissing kan zij een kort geding aanspannen bij de bestuursrechter om deze beslissing te laten toetsen. Nu ten aanzien van deze demonstratie bewust geen voorafgaande kennisgeving is gedaan en een eventuele gang naar de kortgedingrechter niet is gevolgd, maakt dit niet dat de inhoudelijk toets op de beslissing van de burgemeester dan in het strafrecht moet plaatsvinden.

Voor de marginale toetsing van de beslissing van de burgemeester is een op schrift gestelde beslissing van de burgemeester van de beëindigingsopdracht bovendien niet vereist. De beëindigingsopdracht is, zoals gebruikelijk mondeling gegeven. Er is geen rechtsregel die voorschrijft dat dergelijke beslissingen op schrift moeten worden gesteld. Dit kan ook moeilijk worden gevergd van de burgemeester en is logisch te verklaren; de burgemeester

dient immers direct op te (kunnen) treden ter handhaving van de openbare orde indien de situatie dit vraagt.

Ter illustratie: In de stad Den Haag is sprake van een gemiddelde van zo'n 1500 demonstraties per jaar, in 2020 waren dat er zelfs 1719. Veel van deze demonstraties – zoals ook onderhavige demonstratie – vinden plaats zonder voorafgaande kennisgeving. Dergelijke beëindigingsopdrachten worden nooit door de burgemeester schriftelijk vastgelegd.

Dat een op schrift gestelde beslissing van de burgemeester niet is vereist voor de marginale toetsing van deze beslissing volgt ook uit een uitspraak van uw rechtbank, ECLI:NL:RBDHA:2021:1321.

Op grond van het voorgaande acht ik uw rechtbank voldoende geïnformeerd en verzet ik mij tegen het verzoek tot aanvulling van het dossier met de gevraagde stukken.

Horen commandanten en commissarissen politie en burgemeester

Ik verzet mij tevens tegen het horen van de getuigen:

- Verbalisant [REDACTED] (pelotoncommandant)
- Verbalisant [REDACTED] (operationeel commandant)
- Commissaris [REDACTED]
- Hoofdcommissaris P. van Musscher
- Burgemeester J.H.C. van Zanen

Dit verzoek dient te worden beoordeeld aan de hand van het redelijkheidscriterium.

Uit het verzoek maak ik op dat het een voorwaardelijk verzoek betreft, afhankelijk van de inhoud van de aanvullende informatie. De voorwaarde is vervuld, aangezien zoals net geconcludeerd er geen noodzaak is nadere stukken aan het dossier toe te voegen.

Ik ben van mening dat het verzoek tot het horen van deze getuigen onvoldoende is onderbouwd. Zoals aangegeven bevatten de reeds aangehaalde op ambtseed opgemaakte processen-verbaal voldoende informatie voor de marginale toetsing van de beslissing van de burgemeester. De verdediging motiveert niet op welke punten deze getuigen bevraagd zouden moeten worden.

Horen getuigen over de hoorbaarheid van de vordering

De verdediging verzoekt om het horen van een vijftal getuigen in verband met de vraag of de vordering luid en duidelijk te horen was voor de aanwezige demonstranten. De verdediging verwijst daarbij naar het proces-verbaal van verbalisant [REDACTED] over de vordering om 20:46 uur op de Hofweg ter hoogte van Dudok.

Dit verzoek dient te worden beoordeeld aan de hand van het redelijkheidscriterium

█ verklaart dat voor en achter de groep demonstranten collega's van het 6.1.00 peloton stonden die de vordering luid en duidelijk hebben gehoord.¹ De groep demonstranten reageerde na de vordering met gejoel.

Verdachte is op 11 oktober 2020 door de politie gehoord. Over de gedane vorderingen verklaart hij:

*'Na de niet-demonstratie te zijn weggevorderd is er gewandeld door de groep. Ik kreeg toen het bericht dat er een nieuwe demonstratie aangemeld. Wij hebben toen een rondje gelopen en ben achter de groep aangelopen. Ik kwam toen weer op het Plein uit. Daar kwamen allemaal groepen mensen weer bij elkaar. Daar hoorde ik dat er gevorderd werd dat wij het Plein af moesten.'*²

Als hem wordt voorgehouden:

*'om al die mensen stonden meerdere politieagenten, die hebben allemaal gehoord wat de politie door de megafoon zei. Waarom heeft u het dan niet gehoord?' antwoordt verdachte: 'dat we weg moesten heb ik wel gehoord, tot twee keer toe. Ik moet heel eerlijk zeggen dat dit niet mijn groep is ofzo. Ik dacht gaan ze nu in het midden blijven zitten. Want donderdag was dat wel zo, maar de groep ging wandelen, dat was het punt dat ik dacht dit is de wil van de groep'.*³

In de uitspraak (ECLI:NLRBDHA:2021:1321) heeft uw rechtbank voorts geoordeeld dat een oproep die tijdens een betoging wordt gedaan via een megafoon op het dak van een voertuig van de mobiele eenheid geen vrijblijvende boodschap is. Het ligt dan op de weg van de verdachte om, indien hij dit niet heeft verstaan, navraag te doen naar wat er via de megafoons is gezegd. Hij had zich dus zelf moeten informeren.

Nu verdachte zelf heeft verklaard dat hij de door de politie gedane vorderingen om zich te verwijderen heeft gehoord stel ik mij op het standpunt dat het horen van de gevraagde getuigen voor de verdediging in redelijkheid niet van belang kan zijn voor enige in de strafzaak te nemen beslissing ex. artikel 348/350 Sv.

Getuige rechercheur █

De verdediging verzoekt ten slotte om rechercheur █ als getuige te horen over online gesprekken die zouden hebben plaatsgevonden met verdachte waarin het onderwerp 'burgerarrest' is besproken.

Ik verzet mij tevens tegen het horen van deze getuige, omdat onvoldoende is onderbouwd wat het verdedigingsbelang is bij het horen van deze getuige.

¹ P-v bevindingen verbalisant █, p. 25 dossier.

² Politieverhoor verdachte p. 28 dossier.

³ Verklaring verdachte p. 30 dossier.

Voorts geldt dat opruiing een gevaarzettingsdelict is. Het gaat bij opruiing om een gedraging die een gevaar kán opleveren. Niet is vereist dat de opruiing enig gevolg heeft gehad of dat komt vast te staan dat redelijkerwijs waarschijnlijk is te achten dat het strafbare feit waartoe wordt opgeruid, zal plaatsvinden.⁴ De opruiing is voltooid als de uiting door de opruier is gedaan. De verdediging gaat in haar verzoek tot het horen van deze getuige derhalve uit van een onjuist juridisch kader.

Het is voor de beantwoording van de vragen van artikel 348/350 Sv niet van belang wat rechercheur [REDACTED] of verdachte zouden verstaan onder het begrip ‘burgerarrest’, maar het is aan uw rechtbank om te beoordelen of verdachte door het doen van de uitlating heeft opgeruid tot een strafbaar feit. Het horen van de gevraagde getuige kan voor de verdediging dan ook in redelijkheid niet van belang zijn voor enige in de strafzaak te nemen beslissing.

Toevoegen livestreamvideo aan het dossier

De verdediging verzoekt om de beelden van de livestreamvideo van verdachte (feit 1) aan het dossier toe te voegen. Deze beelden zijn reeds op 19 maart jl. aan het dossier toegevoegd. Het verzoek en de verstrekking van de beelden hebben elkaar gekruist.

Verwijzing overtreding naar kantonrechter

In deze zaak staat naast de overtreding (feit 2) tevens een misdrijf (feit 1) op de dagvaarding. Nu de kantonrechter niet bevoegd is om over het misdrijf te oordelen en de Politierechter wel bevoegd is om over zowel het misdrijf als de overtreding te oordelen, is het – rekening houdend met de efficiënte rechtsbedeling en het belang van de verdachte om niet tweemaal op een terechtzitting te hoeven verschijnen – gebruikelijk om in een dergelijke situatie beide zaken bij de rechtbank aan te brengen. Nu uw rechtbank bevoegd is om over de overtreding te oordelen verzet ik mij primair tegen verwijzing naar de kantonrechter.

Mocht u –ondanks mijn standpunt ten aanzien van de onderzoekswensen – van oordeel zijn dat de zaak te aanzien van de overtreding toch dient te worden aangehouden om nadere stukken aan het dossier toe te voegen of getuigen te horen, dan verzoek ik u om de overtreding wel af te splitsen en te verwijzen naar de kantonrechter, opdat op 30 maart a.s. de inhoudelijke behandeling van het misdrijf doorgang kan vinden.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Een afschrift van deze brief zend ik tevens aan mr. [REDACTED].

Hoogachtend,

[REDACTED]
officier van justitie

⁴ HR 24 maart 2020 ECLI:NL:HR:2020:447 (onderzoek Context).